U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **T. I.,** zast. JUDr. Jiřím Burešem, advokátem se sídlem v Praze, Dukelských hrdinů 471/29, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** poštovní schránka 21/OAM, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 1. 2016, č. j. 32 Az 5/2015 - 37,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 1. 2015, č. j. OAM-519/ZA-ZA05-K01-2014, kterým nebyla stěžovatelce udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů („zákon o azylu“).

Stěžovatelka je přesvědčena o tom, že krajský soud i správní orgán nesprávně posoudily, zda naplnila důvody pro udělení azylu či doplňkové ochrany dle zákona o azylu. V řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo dle stěžovatelky prokázáno, že v případě návratu do vlasti jí může hrozit vážná újma. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany a následném pohovoru uvedla, že má ukrajinskou národnost i státní příslušnost, hlásí se k pravoslavné církvi, není a nikdy nebyla členkou žádné politické strany, hnutí nebo organizace, nebylo a není proti ní vedeno trestní stíhání. Vlast opustila spolu s manželem, který rovněž požádal o udělení mezinárodní ochrany. Do odjezdu žila s manželem v domě svých rodičů v obci Drogobič ve Lvovské oblasti. Uvedla, že o mezinárodní ochranu žádá ze zdravotních důvodů, její snahou je v ČR se léčit. Ke svému zdravotnímu stavu uvedla, že v 17 letech byla postřelena, nemohla chodit a od té doby má neurologické potíže po zásahu kulkou do páteře. Nejdříve se pět let pohybovala pouze na

vozíčku, potom začala zase chodit, ale v posledních dvou letech se její zdravotní stav zhoršil. Popsala, jak k úrazu došlo, léčbu na Ukrajině, kde podstoupila i vyšetření magnetickou rezonancí. Ukrajinští lékaři jí však řekli, že jí nejsou schopni pomoci a že zase skončí na vozíčku. Proto se spojila se svou tetou, která jí poradila možnost léčby v ČR. Obrátila se přes internet na českou lékařku a ta jí přislíbila pomoc. Přicestovala legálně, autobusem přes Polsko, měla měsíční schengenské vízum. Krom zdravotního stavu nemá žádné jiné důvody k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Chce se vyléčit a na jiný způsob pobytu v ČR nemá peníze. V případě návratu do vlasti nemá žádné obavy, přijela pouze ze zdravotních důvodů. Při doplňujícím pohovoru stručně popsala svůj život ve vlasti, uvedla, že žila ze státního důchodu, který jí byl vyplácen, manžel nepracoval, rovněž pobíral důchod (pro invaliditu třetího stupně). Ke své léčbě v ČR uvedla, že se zatím neléčí, podstoupila dvě lékařské prohlídky, byla jí doporučena rehabilitace a léky. Čeká na odpověď ministerstva zdravotnictví kvůli jejímu zdravotnímu pojištění, aby mohla podstoupit rehabilitaci ve specializovaném zařízení. Ke své léčbě na Ukrajině uvedla, že docházela k neurologovi v místě bydliště, jezdila i do Kyjeva a Lvova. Před svým odjezdem navštěvovala lékaře často, i 2-3x měsíčně, na bolesti si píchala injekce nebo brala prášky. Léky si kupovala bez receptu v lékárně na doporučení lékaře. Absolvovala rehabilitace. Nyní bere ukrajinské léky, po lécích, které jí předepsali v ČR, jí bylo špatně. Do vlasti by se nerada vracela, jednak je tam válka a ukrajinští lékaři jí nedali naději, řekli jí, že už nebude chodit. Čeští lékaři jsou její jedinou nadějí. Na podporu svých tvrzení doložila lékařské zprávy. Žalovaný se vyhnul v rozhodnutí detailní analýze problémů, jež stěžovatelka ve vlasti měla ve spojení s jejím zdravotním stavem, zdravotním stavem jejího manžela a potížím, které jim toto způsobovalo v době, kdy na Ukrajině začal a probíhá vnitřní ozbrojený konflikt. Podrobná analýza všech aspektů případu je nezbytnou podmínkou pro řádné rozhodnutí o tom, zda stěžovatelce mezinárodní ochranu udělit lze či nelze. Správní orgán, kterému následně přisvědčil i krajský soud, ve svém odůvodnění na str. 5 zamítavého rozhodnutí uvádí: „*státní a místní instituce ochrany zdraví poskytují zdravotní péči bezplatně všem ukrajinským občanům...*“ Zároveň je v rozhodnutí uvedeno:„*ukrajinský systém zdravotních služeb je podfinancován a ekonomická krize na něj má značný dopad...*“ Správní orgán lakonicky konstatuje, že tato skutečnost dopadá na všechny občany Ukrajiny stejně. Správní orgán však zcela nehodnotí, jak situace dopadá na stěžovatelku v kontextu s nepříznivým zdravotním stavem jejího manžela. Zdravotní stav stěžovatelky vylučuje jakkoli možnost cestování na delší vzdálenosti s ohledem na riziko trombózy v jejím případě. Správní orgán posoudil na str. 5 odůvodnění zamítavého rozhodnutí žádost stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany jako účelovou, neboť se tím snažila o legalizaci svého pobytu v ČR a odkázal ji na řešení pobytu dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále „zákon o pobytu cizinců“). Není pochyb o tom, že každou žádostí o mezinárodní ochranu si chce žadatel legalizovat svůj pobyt na území ČR. Stejně tak této možnosti využila stěžovatelka s manželem, neboť v jejich situaci není možné využít institucí zákona o pobytu cizinců. Správní orgán by v uvedeném rozhodnutí měl odkázat na konkrétní instituty zákona o pobytu cizinců a nikoli na citovaný zákon jen obecně poukazovat, neboť by to byl opět odbor azylové a migrační politiky MV ČR, který by případnou žádost o udělení pobytového statusu posuzoval a je si tak zcela vědom, že pro tento konkrétní případ zákon o pobytu cizinců, vzhledem k situaci žalobkyně, řešením není. Správní orgán i krajský soud pak zcela opomenul skutečnost, že lékaři na Ukrajině již nedávají stěžovatelce žádnou možnost k uzdravení, a nedokáží jí ani pomoci. Až lékaři v

České republice dávají opět stěžovatelce naději k návratu do plnohodnotného života. Situaci o ukrajinském zdravotnictví je již dobře ilustrována ve zprávách předložených stěžovatelkou v průběhu řízení, kde je uvedeno, že toto je podfinancované a tím fakticky závislé na úplatcích doktorům a personálu. Stěžovatelka i její manžel jsou ve velice špatném zdravotním stavu a nemohou si nákladnou léčbu dovolit. Je tedy zřejmé, že jejich situace se od ostatních občanů Ukrajiny velice liší a situace na Ukrajině na ně dopadá mnohem hůře, než na běžnou populaci. Správní orgán ani soud se detailně nevypořádal ani s dopadem současné politické krize na Ukrajině ve vztahu k situaci stěžovatelky. Je zcela nepochybné, že v době válečného konfliktu dochází k omezení veškeré finanční pomoci ze strany státu k osobě stěžovatelky. Zdravotní péče je stále méně dostupná a dochází tak k ohrožení důstojnosti a ohrožení života. Je nepochybné, že tato situace má nejzásadnější dopad na invalidní obyvatele a vážně nemocné, kteří jsou zcela odkázáni na pomoc státu. V případě návratu žadatelky do vlasti by jí hrozila vážná újma, neboť by byla odkázána na nefungující zdravotní péči, na kterou již nemá dostupné finanční prostředky a byla tak pro ni nedostupná. Došlo by tak k naprosté devalvaci života stěžovatelky a důstojného dožití. Sama Česká republika o stavu ukrajinského lékařství ví, neboť v době konfliktu nabídla svoje řešení a v rámci projektu MEDEVAC přivezla do ČR na léčení ukrajinské pacienty. Nešlo samozřejmě o žádná banální onemocnění, ale o zranění, která není ukrajinské zdravotnictví schopno vyléčit, stejně jako v případě stěžovatelky. S ohledem na výše uvedené navrhuje stěžovatelka, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti v prvé řadě zaměřil na to, zda jsou splněny podmínky zahájení kasačního řízení, zejména zda byla podána v zákonem stanovené lhůtě a dospěl k závěru, že byla podána stěžovatelkou opožděně, tedy po uplynutí zákonné dvoutýdenní lhůty od doručení rozsudku krajského soudu (o čemž byla řádně krajským soudem v napadeném rozsudku poučena). K tomuto závěru vedou žalovaného tyto skutečnosti: napadený rozsudek krajského soudu byl vydán dne 15. 1. 2016 a nabyl právní moci dle vyznačené doložky právní moci dne 25. 1. 2016. Pokud dne 25. 1. 2016 byl napadený rozsudek doručen oběma účastníkům řízení, pak poslední den lhůty k podání kasační stížnosti marně uplynul dne 8. 2. 2016, přičemž kasační stížnost je datována dnem 15. 2. 2016. Pokud se Nejvyšší správní soud neztotožní s názorem žalovaného o opožděném podaní kasační stížnosti, pak žalovaný popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Správní orgán i ve věci řízení o podané kasační stížnosti odkazuje na obsah správního spisu, na vydané správní rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany a kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu. Ve svém rozhodnutí podrobně, dostatečně jasně, srozumitelně a v souladu s platným právem vyhodnotil žádost o mezinárodní ochranu, a to po dostatečně zjištěném skutkovém stavu tak, že v jejím případě neshledal existenci důvodů k udělení některé z jejích forem. Správní orgán se zabýval ve svém vyjádření k žalobě ze dne 27. 5. 2015 žalobními námitkami stěžovatelky a nemá potřebu na svém vyjádření cokoliv měnit, neboť kasační důvody se v podstatě shodují s žalobními námitkami. Za zákonné pak vyhodnotil správní rozhodnutí i krajský soud v žalobou napadeném rozsudku. V podané kasační stížnosti pak stěžovatelka v podstatě jen polemizuje se závěry nejen správního soudu, ale i správního orgánu, když nesouhlasí s jejich právním náhledem na posouzení jí uvedených důvodů žádosti, zejména z hlediska naplnění § 14 a § 14a

zákona o azylu. Dle přesvědčení žalovaného nedošlo z jeho strany či ze strany soudu k porušení správního řádu, zákona o azylu, soudního řádu správního nebo k vadám v průběhu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je rovněž přípustná.

Žalovaný se sice domníval, že kasační stížnost je podána opožděně, neboť doložka právní moci uvádí datum 25. 1. 2016, při kontrole doručenek však bylo zjištěno, že rozsudek krajského soudu byl zástupci stěžovatelky doručen až dne 1. 2. 2016; kasační stížnost podaná 15. 1. 2016 proto byla podána stěžovatelkou v zákonné lhůtě.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele*. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Nejvyšší správní soud nespatřuje ve skutečnostech namítaných stěžovatelkou přesah jejích vlastních zájmů, a to v mezích vytyčených výše citovaným usnesením zdejšího soudu.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný zejména za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem, nebo v zemi původu, pokud je bez státní příslušnosti. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před

bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Stěžovatelka během řízení neuvedla ani jednou, že by byla pronásledována či má z pronásledování odůvodněný strach. Jako jediný důvod pro udělení azylu uvádí úroveň lékařské péče v České republice, která je schopná odvrátit, že by se musela vrátit na invalidní vozík. Stěžovatelce tak nelze udělit azyl podle § 12 zákona o azylu, neboť nejen, že nebyla v zemi původu pronásledována, ale ani žádný skutkový stav, který by bylo možno pod dikci předmětného ustanovení podřadit, neuváděla.

V případě hodném zvláštního zřetele lze udělit azyl za účelem sloučení rodiny rodinnému příslušníkovi azylanta. Stěžovatelka není rodinným příslušníkem azylanta, proto jí nemůže být azyl ani z tohoto důvodu udělen.

V případě hodném zvláštního zřetele lze rovněž udělit azyl z humanitárního důvodu. Humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu je specifickou formou mezinárodní ochrany. Může být udělen pouze na základě úvahy ministerstva. K námitce týkající se humanitárního azylu zdejší soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55 podle něhož „*smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní" azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*" Zdejší soud má za to, že „*azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. (...) V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kriteria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly*

zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (prejud. III. ÚS 101/95). Jestliže správní orgán v žalobou napadeném rozhodnutí podrobně posoudil stěžovatelčinu zdravotní, rodinnou a sociální situaci, a z její výpovědi v průběhu správního řízení nebyl zjištěn žádný důvod hodný zvláštního zřetele, a krajský soud tento postup shledal za přiměřený a správný, tak žádným způsobem nevybočil z intencí výše citované judikatury Nejvyššího správního soudu. (rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 47/2003, publ. pod č. 112/2004 Sb. NSS). Stěžovatelce tak nebyl udělen humanitární azyl zcela v souladu se zákonem o azylu a judikaturou zdejšího soudu.

Pokud není stěžovateli udělen azyl, lze mu dle § 14a a § 14b zákona o azylu za určitých podmínek poskytnout doplňkovou ochranu. Otázce možného udělení doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů se obsáhle věnuje např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 88; závěry rozsudku zde Nejvyšší správní soud shrnul do konstatování, že „*žadateli o mezinárodní ochranu, který trpí závažnou nemocí (zde HIV/AIDS), může hrozit skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) [zákona o azylu] - mučení nebo nelidské či ponižující zacházení - spočívající v tom, že mu v zemi původu nebude dostupná potřebná zdravotní péče. Výklad pojmu „vážná újma" musí v těchto případech vycházet z rozsahu zákazu mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení, jak je zakotven v čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod*". Rozsah uvedeného zákazu je dotvářen též judikatorní činností Evropského soudu pro lidská práva, který neshledal porušení čl. 3 mj. v případě stěžovatele nemocného schizofrenií (rozsudek z 6. 2. 2001, *Bensaid proti Spojenému království,* stížnost č. 44599/98 nebo stěžovatelem odkazovaný rozsudek ze dne 2. 5. 1997, *D. proti Spojenému království,* stížnost č. 30240/96).

Nejvyšší správní soud, aniž by jakkoliv zlehčoval míru stěžovatelčiných obtíží, neshledal její případ natolik závažným, aby v něm bylo možno shledat porušení čl. 3 Evropské úmluvy.

K uvedenému dospěl zdejší soud v souladu s krajským soudem i žalovaným. Ze správního spisu totiž vyplývá, že stěžovatelka navštěvovala lékaře před odjezdem ze země původu poměrně často, někdy i 2-3x měsíčně, na základě jejich doporučení si kupovala potřebné léky, podstoupila vyšetření magnetickou resonancí, léčila se ve Lvově i Kyjevě, byla jí poskytnuta rovněž rehabilitační péče a ukrajinští lékaři stěžovatelce doporučovali i další vyšetření a i přes nedobré perspektivy souhlasili i s operačním řešením jejich potíží.

Z výše uvedeného vyplývá, že stěžovatelce nehrozí v zemi původu nebezpečí vážné újmy, spočívající v tom, že by jí v zemi původu nebyla dostupná zdravotní péče. Lze konstatovat, že zdravotní péče poskytovaná v České republice je na vyšší úrovni, tato skutečnost však nezapříčiňuje, že by bylo možné stěžovatelce udělit azyl nebo doplňkovou ochranu.

Nejvyšší správní soud má za prokázané, že stěžovatelka může získat odpovídající péči i v zemi původu, a zároveň konstatuje, že pokud stěžovatelka míní i nadále setrvat na území České republiky, může k úpravě svého dalšího pobytu použít zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, pokud splní zákonné náležitosti.

Pro úplnost zdejší soud konstatuje, že stěžovatelce nelze přiznat ani doplňkovou ochranu dle § 14b zákona o azylu, neboť není rodinný příslušník osoby požívající doplňkové ochrany.

Nejvyšší správní soud má za to, že krajský soud při posuzování věci postupoval v souladu s výše uvedenou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Stěžovatelka neuvedla ani v řízení před žalovaným ani poté v soudním řízení dostatečné důvody, pro které by jí mohl být udělen azyl. Krajský soud i správní orgán tak dle zdejšího soudu správně posoudily veškeré skutečnosti, zda stěžovatelka naplnila důvody pro udělení azylu či doplňkové ochrany dle zákona o azylu.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (ustanovení § 53 odst. 3, ustanovení § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 19. května 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu